

STARÍ RODIČIA

Najlepší vianočný darček pre deti

Babka, dedko, stará mama, starý otec, starká či starký sú hrdinovia detského rodinného sveta rovnako, ako sú Popoluška či Super Man v tom rozprávkovom. Bez nich sú tieto sviatky ako pozlátka salónky bez salónky.

MARCELA MIKLOŠKOVÁ

Tieto dva svety sú v živote dieťaťa nenahraditeľné. Avšak dar vzácneho živého spojenia sa nedá nijako zrovnávať s neživou – i keď na pohľad živou – fiktívnou postavou. Tá nikdy nedokáže nahradiť schopnosť empatie, ktorá je daná človeku. Pri zdravej rodinnej konštelácii sú to práve starí rodičia, komu sa môžu deti zdôveriť a vyrozprávať zo všetkých svojich bolíestok, ktoré nedokážu povedať mamine a ocinovi, lebo presne vedia, aká bude ich reakcia. Keď majú deti to šťastie, že starých rodičov majú, intuitívne ich to k nim ťahá. Vedia sa ihneď uvoľniť do medzigeneračného súznenia, ktoré ponúka vzťah bez zbytočných otázok, komentárov, súdov či hádok, koho názor je ten správny. Deti vycítia kúzlo akejsi tajomnej vzájomnej spriaznenosti a srdečnosti, ktorou ich zahrňajú starí rodičia. Práve oni sú

pre vnúčatá (vo väčšine prípadov) oázou bezpečného rodinného zázemia, v ktorom sa deti cítia v bezvýhradnom prijatí, istote a bezpodmienečnej láske.

Páči sa mi, keď vidím, ako ruka v ruke kráčajú stará mama s vnučkou a debatujú o starostiach tohto sveta, teda vlastne vnučkinho sveta. Ako starká pozorne načúva nahlas vyjadreným myšlienkam malého dievčatka, jeho sťažnostiam na kamarátku, ktorá sa s ňou nechcela hrať, že pani učiteľka v škôlke povedala to a to a že tam musela spať, hoci je už veľká a že brat jej robí stále zle a že mamina sa zase hnevala na tatina, lebo prišiel neskoro... Stará mama počúva, sem-tam súhlasne pohmká, stiskom ruky súcití s vnučkou a medzi prúdom slov si občas povzdychne. Jej rokmi vyzretá rodičovská skúsenosť s vlastnými deťmi sa už nepotrebuje realizovať výchovou svojho vnúčaťa, nežiada sa jej komentovať či oponovať jeho názor, lebo citlivo vníma, že dieťa potrebuje byť vypočuté, pochopené a prijaté také, aké je. Starý rodič vie, že výchova detí je v rukách ich rodičov a tí si touto rolou musia skrátka prejsť... A aj keby bolo určite čo usmerňovať či aspoň vhodné možno v niečom poradiť, múdre je nemiešať sa do chodu mladej rodiny, ale radšej jej byť iba nablízku.

Pamätám si a opakovane sa rada vraciam k milej spomienke na môjho deduška, ktorý mal pre nás vždy vo vrecku schované štolverky. Boli to karamelové cukríky, ktoré sa strašne lepili na zuby, a ich sladkosť bola synonymom sladkosti nášho láskyplného vzťahu. Múdrosť mojej babičky ma sprevádza takmer denno-denne. Jej láskavý humor zabalený v zástere jednoducho vyjadrenej pointy života mi rezonuje pri hocijakej situácii, či už sa ma týka osobne alebo sveta okolo mňa. Starkého si veľmi nepamätám, no zostala mi naňho veľmi živá spomienka, keď zomrel. V tých časoch sme boli aj my deti súčasťou tradičného spôsobu rozlúčky so zosnulým. Bol to zá-

*Deti vycítia kúzlo akejsi
tajomnej vzájomnej
spriaznenosti a srdečnosti,
ktorou ich zahrňajú
starí rodičia.*

žitok, na ktorý sa nezabúda a hoci bol možno z jedného uhla pohľadu pre mňa ako dieťa desivý, dnes viem, že ma previedol témou smrteľnosti v tej najprirodzenejšej podobe. Starká žila dlhšie. Vrásky poorané ťažkým životom jej nesmierne pristali a aj bez veľkých slov mi vedela vyjadriť svoju lásku, empatiu a porozumenie.

Neviem si predstaviť môj život bez vzťahu so starými rodičmi. Keď sa ponorím do akejkoľvek spomienky, viem, že bez nich by bolo moje detstvo a mladosť ochudobnené o rozmer absolútnej bezpodmienečnej lásky, ktorou ma ľúbili. Boli tu pre mňa vždy, keď mi bolo smutno a mala som k nim bezhraničnú dôveru, ktorú nikdy nesklamali. Tešili sa zo všetkých mojich úspechov a vždy ma podržali v ťažkých časoch. Nemyslím si, že som divná, keď to takto cítim.

Aj zo svojho najbližšieho okolia vnímam, že všetky deti mojich priateľov svojich starých rodičov milujú a čas trávený s nimi ich nesmierne teší. Sú navzájom prepojení putom, ktoré vyplýva z generáčnej medzery svojou autentickou esenciou, a práve tá je pre deti čarovná, vzácna, zaujímavá a obohacujúca ich duševný svet. Rada počúvam, keď deti s nepredstieranou radosťou rozprávajú o tom, čo so starými rodičmi prežívajú a čo spolu riešia. Nemám dôvod pochybovať, že to naozaj cítia aj dnešné deti rovnako, ako sme to vnímali kedysi my v ich veku. Starý rodič skrátka komunikuje s vnúťaťom inak a dieťa sa dokáže s prirodzenou ľahkosťou na tento dialóg naladiť a otvoriť sa mu.

Áno, je pravdou aj to, že nie v každej rodine panuje vrúcnosť a dobré medzigeneračné vzťahy. Ale deti až tak neriešia obsah vzťahu medzi svojimi rodičmi a ich rodičmi. Čo však určite vnímajú, je energia, ktorá z tohto vzťahu prúdi. Ale chvalabohu, práve vďaka ich detskému spontánnemu prežívaniu sa akoby vymaňujú spod ťarchy toho prúdenia „nad nimi“ a žijú si svoj prirodzený vzťah s oboma vetvami, ktoré tvoria pevné brehy ich detského sveta. A doňho určite patria aj Vianoce strávené so starými rodičmi.

Bez nich sú tieto sviatky ako pozlátka salónky bez salónky.

Ak starkí žijú a nie sú s nami počas tohto najväčšieho rodinného sviatku len preto, lebo nám to nevyhovuje, potom sú Vianoce iba ako obal, ktorému chýba obsah. Keď si kladíme otázku, či pozveme na Vianoce našich/vašich a zároveň si odpovieme, že načo, keď ich pôjdeme na druhý deň pozrieť, nastáva rozdiel v optike. To, čo nám dospelým pripadá často ako nie najlepší nápad, vidia naše deti úplne inak.

Pred pár rokmi mi počas jedného vzácneho rozhovoru pán profesor Ivan Štúr povedal, že deti sú vo vzťahoch veľmi múdre a vnímavé. Netreba ich upozorňovať či prikazovať im, že sa majú správať u starých rodičov rovnako ako doma len preto, že rodičia si často neželajú, aby starí rodičia porušovali nimi nastavené pravidlá, hranice, stravu, sladkosti, čas do postele a podobne... Deti vraj presne vedia, ako sa môžu u starých rodičov prejaviť, čo si môžu dovoliť a čo si od nich môžu do svojho života odniesť. Vnímam to ako obrovské privilegium a dar, že má dieťa možnosť spoznávať rôzne vzťahy, ich prejavy a fungovanie, a že si môže vytvárať na základe týchto širších vzťahov vlastné životné skúsenosti,

Deti vraj presne vedia, ako sa môžu u starých rodičov prejaviť, čo si môžu dovoliť a čo si od nich môžu do svojho života odniesť.

ti, ktoré ho už od mala nesmierne obohacujú, tvarujú a pripravujú na pestrosť vzťahov v jeho dozrievajúcom živote.

Z tohto prirodzene vyplýva, že dieťa tak doká-

že ľahšie porozumieť tomu, že s každým človekom prebieha iná interakcia, inak musí reagovať a spracovávať podnety prichádzajúce z prostredia, a že to, ako sa žije a komunikuje v jeho rodine, nemusí platiť aj pre vonkajší svet. Táto inakosť ho pripraví na život oveľa lepšie ako rovnakosť.

Pripomína mi to hudobné teleso alebo orchester zostavený z rôznych hudobných nástrojov. Koľkým zbytočným sporom a nedorozumeniam by sa predišlo, keby dokázal rodinný orchester hrať s rešpektom a úctou ku každému jeho členovi. To by boli koncerty, keby sa každý sna-

Mgr. Marcela Miklošková

Vyštudovaná pedagogička, ktorá svoj profesionálny život zasvätila láske k deťom - najskôr v knižných vydavateľstvách, potom neskôr v autorskom výchovno-vzdelávacom projekte **Hráme sa zdravo**, keď vydala aj svoju prvú detskú knižku **Ako sa farby vymenili**, a ostatné roky sa venuje meditáciám s deťmi vo veku 8 až 14 rokov v **Ateliéri duše** v Bratislave.

www.atelierduse.com

žil stať majstrom toho svojho nástroja, za ktorý prevezme plnú zodpovednosť... Utópia? Nie, nie je to utópia, skôr naopak, je to možné a aj reálne. Stačí len chcieť. A Vianoce sú predsa skvelou príležitosťou dať dokopy rodinný orchester. Možno bude treba doladiť nejaký part či sólo toho-ktorého člena, ale vynaložené úsilie za to stojí určite viac ako hádzať husle do žita.

Totíž – kedy inokedy, keď nie práve na Vianoce môžeme deťom ukázať, ako sa tvorí rodinná symfónia a akou životnou výzvou je doladiť jej detaily. Dovoľme si byť pri generálke nervózni z plného domu ľudí, netrpezlivých detí a chaosu z príprav spoločných Vianoc. Neodsúvame deti ani starých rodičov na vedľajšiu koľaj, ale rozdeľme im úlohy – trebárs, aby sa venovali deťom pri spoločnej hre či rozhovore o tom, ako prežívali Vianoce oni, keď boli malí. Deti totiž takéto rozprávanie nesmierne zaujíma a rady ho opakovane počúvajú. A potom, na oplátku, môžu deti naučiť svojich starkých nové funkcie na mobile či tablete alebo im ukázať obľúbené videjko. Tiež určite každá zaneprázdnená mama uvíta pomocníkov – či už pri pečení koláčikov alebo čistení zemiakov, aby si mohla ona zatiaľ urobiť vianočnú dekoráciu podľa vlastných predstáv.

Možno sa takéto na papieri napísané romantické predstavy realizujú v praxi ťažšie, ale za pokus to stojí. A aj keď to tak necítíme, aj keď sme s „vašími a našimi“ považení, keď sa nerozprávame a čokoľvek stojí medzi nami, skúsme prekročiť toto pomyselné mínové pole a vnesme do nášho spoločného priestoru možnosť prežiť ho spolu. Aspoň na Vianoce. Našou vôľou a ochotou dať bokom hry ega doprajeme deťom nezaobmedzený zážitok v podobe všetkých možných emócií prežitých v tých najrozmanitejších situáciách, ktorými sa spoločne strávený čas ponese. Práve tieto emócie zanechávajú v ich pamäti hlbokú a trvalú stopu a hlavne pocit, že sú súčasťou svojej rodiny, ktorú tvoria všetky generácie, a že Vianoce nie sú len o darčekom. Že netreba za nimi chodiť celé sviatky od jedných dverí k druhým a zbierať ich pod stromčekmi u našich a u vašich. Možno stačí raz a naplno prežiť spoločný čas, keď je rodina pokope práve na Štedrý deň, presne ako vo všetkých tých gýčových filmoch, na ktoré sa pozeráme možno práve preto, že z nich cítime energiu, ktorá sa dotkne našich srdiec.

Pokiaľ sa to len trochu dá, dovoľme si nepremrhať vzácnu príležitosť, ktorá sa už nemusí naskytnúť. Obzvlášť teraz, v časoch, keď je život čoraz nepredvídateľnejší. A keď už naši starí rodičia nežijú a nachystáme na stôl tanier aj pre nich, akoby tam boli, vtedy duch Vianoc požehná sviatočnej chvíli darom lásky, ktorá nikdy nezomiera. •

Želám vám, nám, všetkým krásny a nezabudnuteľný vianočný čas prežitý v zdraví, láske a radošti.